Єднаймося в Просвіті!

ГАЛИЦЬКА ПРОСВІТА

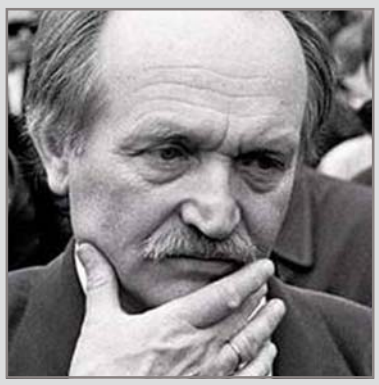
Плебейське плем'я. Клекіт Ради.
Надбання волі – час убивць.
Аж двадцять літ неправди й зради –
І три мільйони згаслих лиць.
Сміється виродок із мови,
Яку возніс у вись Тарас.
Німе волання. Розпач слова.
Плебейський рід. Ганебний час.

Василь ГЕЙ

13 (428)
28 березня 2013 р.

Тижневик "Галицька Просвіта" * Засновник – Івано-Франківське ОО ВУТ "Просвіта" ім. Т. Шевченка * Свідоцтво – ІФ № 521 від 15.06.2004 р. * Шеф-редактор – Степан Волковецький * Головний редактор – Богдан Вівчар * Літературний редактор – Ірина Шумада * Верстка – Марія Дзебчук * Набір – Наталія Дяченко * Друк – КП фірма "ЛІК" * Тираж – 2000 примірників * Замовлення – № 1049 * Наша адреса: 76018, м. Івано-Франківськ, вул. М. Грушевського,18 * тел. (0342) 75-05-86, * тел./факс (03422) 2-38-67 * e-mail: oblasna-prosvita@ukr.net * http://uaprosvita.if.ua/ * Наші реквізити: Р/р 26003300012896 в ПАТ "Ідея Банк" МФО 336310, код 04929075. * За зміст і достовірність інформації у рекламі відповідає рекламодавець * Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій і подає матеріали для дискусії * За точність викладених фактів відповідає автор * Редакція застерігає за собою право редаґувати і скорочувати матеріали * Листування з читачами – тільки на сторінках газети

ПАМ'ЯТЬ

ЧОРНОВІЛ: ЧИН НЕЗЛАМНОЇ ВОЛІ Й ІДЕЇ

ПРИКАРПАТТЯ ВШАНУВАЛО В'ЯЧЕСЛАВА ЧОРНОВОЛА

– Та весняна ніч 25 березня 1999 – справді чорна для України, – сказав на пам'ятному вічу в Івано-Франківську у день загибелі В'ячеслава Чорновола, заступник голови Крайового Руху Ярослав Єфімчук. У часі сум'яття і невизначеності нація втратила Провідника, який прагнув вивести її на твердий гостинець незалежного поступу в майбутнє…

Учасники скорботної урочистості піднесли молитву за спокій душі убієнного лідера Руху. Після панахиди, яку відслужили священики українських Церков, пам'ять В'ячеслава Чорновола вшанували хвилиною мовчання, поклали вінки і квіти до пам'ятника.

– Людське життя – це боротьба, а життя героя – це боротьба з викликами обставин, часу, влади, – сказав, відкриваючи віче, перший заступник голови обласної ради Олександр Левицький. – В усі історичні моменти слабкість влади проявлялась у знищенні провідників і героїв, а української насамперед. Але загибель Чорновола – це і протест проти свавілля, і заклик до боротьби за свободу і волю…

Заступник голови облдержадміністрації Роман Іваницький нагадав, що для В'ячеслава Чорновола були дві зорі – свобода і Україна. І до них він стремів у постійному русі. В русі й загинув. А заступник міського голови Михайло Верес, зупинившись на життєвих віхах лідера НРУ, наголосив, що він був романтиком української революції і водночас прагматиком. Прагматиком не грошей, статків, а ідеї. І тому найкращим пам'ятником для нього стане здійснення його мрії – утвердження української України.

– Саме така Україна нині і є найбільш загрожена, – наголосив народний депутат Олександр Сич. – Антиукраїнська влада знищує все українське – мову, історію, традиції, культуру, насаджуючи натомість «русскій мір». Тому головне сьогодні – консолідовано протистояти цьому, захистити національні цінності й тисячолітні надбання предків. Лише так ми можемо здійснити те, про що мріяв В'ячеслав Чорновіл.

А він був і залишається нашим прапором у поступі в майбутнє…

Богдан ВІВЧАР

ВСТАВАЙ, УКРАЇНО, ВСТАВАЙ!

Дух, що тіло рве до бою,
Рве за поступ, щастя, волю…
Він живий, він ще не вмер…

Сьогодні в Івано-Франківську — протестний марш-віче «Вставай, Україно!».

ВО «Свобода», ВО «Батьківщина», партія «УДАР» закликають українців прийти і цим висловити своє ставлення до антиукраїнського режиму Януковича.

Вставай, Україно, вставай!

ЗБІР О 16.00 БІЛЯ ПАМ'ЯТНИКА ІВАНОВІ ФРАНКУ.

ВШАНУВАННЯ

ЧАС ШЕВЧЕНКА

На колегії Івано-Франківської облдержадміністрації йшлося про підготовку Прикарпаття до відзначення 200-ліття Тараса Шевченка. До цієї дати в області відкриють пам'ятники – в селі Перерісль Надвірнянського району та в Рогатині. Першовересневий урок у школах краю також тематично стосуватиметься нашого Пророка. Відбулося й засідання комісії зі створення в Івано-Франківську «Музею шани Кобзаря», ідею котрого подав краєзнавець Петро Арсенич.

Про заходи щодо вшанування пам'яті Шевченка розповів заступник голови облдержадміністрації Роман Іваницький. У 2014-му на Івано-Франківщині планують провести низку обласних фестивалів, цикл телерадіопередач, тематичні виставки, концерти і конкурси. Зокрема, відбудеться Міжнародний фестиваль етнографічних реґіонів України «Родослав», конкурс молодих художників, а трупа Івано-Франківського облмуздрамтеатру поставить «Назара Стодолю».

– Українці повинні об'єднатися довкола генія Тараса Шевченка, бо більшого велета духу в нас не було, – наголосив голова облдержадміністрації Михайло Вишиванюк. Він повідомив, що Прикарпаття відвідає делеґація з Черкаської області, а в Коломийському педагогічному коледжі Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника, Івано-Франківському державному коледжі технологій та бізнесу втілюють у життя цікаву ідею: упродовж 200 днів там читатимуть Шевченка.

У масштабах держави до ювілею Тараса Шевченка передусім приділять увагу місцям, пов'язаним із життям і творчістю Тараса Шевченка, пройдуть традиційні читання поезії Шевченка, літературний і творчі вечори. Буде відреставрований пам'ятник Кобзареві у Вашинґтоні.

Найважливіше – надрукувати повне видання творів Шевченка. На сьогодні із 20 запланованих томів видано лише сім.

Н. К.

ПОПЕРЕДЖЕННЯ

БЕЗ ПАСПОРТА НЕ ПОЇДЕШ

6 квітня вводять іменні залізничні квитки із зазначенням у них прізвища та імені пасажира.

«Оформлення у квитковій касі повних та дитячих проїзних документів, у тому числі в електронному вигляді, здійснюється із внесенням до проїзних документів прізвища та імені пасажира зі слів особи, яка здійснює оплату проїзного документа», – йдеться в документі Кабміну. Посадка в поїзд здійснюється за пред'явлення проїзного документа і документа, який посвідчує особу.

ВІТАЄМО!

ЛАУРЕАТИ ПРЕМІЇ імені ЯРОСЛАВА ЛУКАВЕЦЬКОГО

Сьогодні в Музеї мистецтв Прикарпаття будуть вручені Дипломи і Почесні знаки премії ім. Я. Лукавецького за 2012 рік. А визначила їх комісія під головуванням заступника голови Івано-Франківської облдержадміністрації Романа Іваницького.

За підсумками обговорення щодо призначення щорічної премії комісія вирішила затвердити переможцем у номінації «Дизайн» художника Дмитра Лазаренка (запропонованого художньо-меморіальним музеєм Василя Касіяна у Снятині за дизайн книг Дарії Чорней «Пелюстка душі» і Мирослава Попадюка «Перевесло»).

У галузі «Образотворче і народне мистецтво» переможцями визнали: художника Михайла Тимчука в номінації «Образотворче мистецтво» (кандидатура запропонована Музеєм мистецтв Прикарпаття за створення мистецьких творів на основі народних традицій краю і мистецьких досягнень сучасності) та майстриню з художньої вишивки і ткацтва Ганну Вінтоняк в номінації «Народне мистецтво» (за дизайн сучасного одягу на основі давніх народних традицій). В номінації «Архітектура» кандидатів не було.

ДОВІДКОВО. Премія імені Ярослава Лукавецького була встановлена в 2002 р. Івано-Франківською облдержадміністрацією з метою популяризації найкращих творів мистецтва, архітектури і дизайну, піднесення їхньої ролі у духовному відродженні та естетичному вихованні.

Андрій ЧЕМЕРИНСЬКИЙ

АНОНС

ЗАПРОСИНИ

ШИРОКИЙ ЗАГАЛ ІВАНО-ФРАНКІВСЬКА ТАКОГО ЩЕ НЕ ЧУВ!

Напередодні всесвітнього Дня дурнів, себто 1 квітня, один із найкращих поетів-пародистів України, член Національної спілки письменників України **ІГОР ГАВРИЛЮК** лише раз **читатиме власні пародії** на вірші лауреатів Шевченківської премії в галузі літератури – С. Пушика, В. Коломійця, П. Перебийноса, І. Жиленко, Д. Кременя, Д. Павличка…; **пародії на твори письменників краю** – Н. Стефурак, Г. Турелик, О. Слоньовської, Я. Ткачівського, І. Гавриловича, М. Ткачівської, Н. Чира, М. Дзюби… та **пародії на тексти пісень** авторства І. Білик, О. Пономарьова, «Перкалаби», Л. Боднара, С. Вакарчука, О. Скрипки, О. Бригинця…

ДАТА І МІСЦЕ ПРОВЕДЕННЯ ЧИТАНЬ: 31 березня 2013 р., поч. о 16.00, актова зала Народного дому «Просвіта» (вул. М. Грушевського, 18).

Вхід вільний.

P. S. Кому пощастить, зможе придбати книжки вибраних пародій автора – «Прикарпатські браконьєри» та «Вербові тріолети» за половину вартості…

Літературний музей Прикарпаття

ОТАКОЇ!

СВОЇМ – УСЕ. А ДЕ Ж СПРАВЕДЛИВІСТЬ?

Торік на одного жителя Донеччини припадало 210 гривень субвенцій, на одного тернополянина чи киянина – нуль!

Народні депутати України від ВО «Свобода», які представляють різні області України, пропонують законодавчо закріпити механізм розподілу субвенції з Державного бюджету місцевим бюджетам на соціально-економічний розвиток областей. Вони розробили законопроект «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо субвенції на здійснення заходів щодо соціально-економічного розвитку окремих територій».

Проаналізувавши розподіл субвенцій, свободівці з'ясували, що очевидною є диспропорція в розподілі коштів й дискримінація певних областей. Зокрема, в 2011, 2012 та 2013 роках Донецькій області надали субвенції відповідно 398 млн. грн., 913,5 млн. грн. та 400,6 млн. грн. Це становить 44,4 відсотка, 32,9 відсотка та 30 відсотків від загального річного обсягу субвенцій. Аналіз свідчить, що 2011 року, коли середня сума субвенції на одну особу становила 19,7 грн., на мешканця Донецької області припадало 90,9 грн. субвенції, Київської області – 73,9 грн., Одеської – 43,7 грн., а на мешканця Автономної Республіки Крим – 2,3 грн., Хмельницької області – 1,2 грн., Сумщини – 0,9 грн., Волинська, Закарпатська, Івано-Франківська, Львівська, Миколаївська, Полтавська, Тернопільська, Харківська, Херсонська, Черкаська, Чернівецька, Чернігівська області та міста Київ і Севастополь субвенції у 2011 році взагалі не отримували!

Минулого року за середнього обсягу субвенції 61,4 грн. на одного громадянина на жителя Донецької області припало 210 грн. субвенції, м. Севастополя – 188,9 грн., Полтавської області – 15,0 грн., Одеської – 131,2 грн. Водночас на мешканця Дніпропетровської області – 0,6 грн., Хмельницької – 2,3 грн., Львівської – 3 грн. Для Тернопільщини та Києва субвенцію 2012 року взагалі не передбачили. Цьогоріч за середнього показника 29,3 грн. на мешканця Житомирської області припадає 124,5 грн. субвенції, Луганської – 96,6 грн., Донецької – 91,5 грн. Водночас Закарпатська, Миколаївська, Полтавська, Тернопільська, Херсонська, Черкаська області та м.Севастополь цього року взагалі нічого не отримають.

Щоби виправити диспропорцію та унеможливити зловживання під час розподілу бюджетних коштів, депутати-свободівці пропонують у бюджетному законодавстві закріпити чіткий механізм розподілу субвенції. Зокрема, автори проекту закону пропонують розподіляти кошти пропорційно до чисельності населення адміністративно-територіальних одиниць. Крім того, народні обранці пропонують встановлювати нормативи щодекадних відрахувань від доходів загального фонду Державного бюджету для зазначеної субвенції.

До речі, не менш як третину коштів із 7,2 млрд. грн., які «Укравтодор» отримав завдяки реалізації своїх облігацій у банках, витратять на ремонт і будівництво доріг лише в двох областях – у Донецькій та Дніпропетровській.

За матеріалами Інтернет-видань

ШАНОВНІ КРАЯНИ! ДОРОГІ ПРОСВІТЯНИ!

Триває передплата на газету «ГАЛИЦЬКА ПРОСВІТА».

Передплатний індекс – 91083.

ВАРТІСТЬ ПЕРЕДПЛАТИ (без оплати оформлення):

на місяць – 5,93 грн.,
на півроку – 22,83 грн.,
на рік – 44,46 грн.

ДО ДЖЕРЕЛ

НЕ ПЛАКАТИ, А БОРОТИСЬ

ШЕВЧЕНКІВСЬКА ВЕЧІРКА В МУЗЕЇ НАТАЛІЇ КОБРИНСЬКОЇ

На стіні – портрет Наталії Кобринської. А на столику – перший «Кобзар», тоненька книжечка, яка далекого 1840-го сповістила: Україна не вмерла, вона має мову, має свою історію. Отже, є український народ.

Ясний вогник свічки коло «Кобзаря» сповіщає: вечірка почалася. Тут і короткий вступ учениці Вікторії Латик, і пісні на вірші Шевченка (солістки – учениця школи № 1 Наталія Пак і вчителька школи шляхетної українки Олександра Малендевич), і декламації творів Кобзаря, які вперше були опубліковані в Європі 1859 року, у виконанні Вікторії Латик, Роксолани Король, Діани Васютин, Оленки Мандрик, Роксолани Шталь, Оленки Пилипів, Івanни Ільницької, Тетяни Федорко.

…Чи не такі ж, колись ще на початку ХХ століття, в Шевченківські дні, молоденькі дівчатка у вишиванках збиралися в домі письменниці Наталії Кобринської і, стоячи біля погруддя Тараса Шевченка співали і «Думи мої…», і «Реве та стогне Дніпр широкий», і «Садок вишневий»?.. Раділо серце Кобринської, стомленої тяжкими життєвими перипетіями. Вона бачила плоди своєї праці: Шевченківські дні святкує Галичина, Буковина, Гуцульщина. Шевченко прийшов навіть в її тиху закутину. А галицькою землею шириться закличне «Поховайте та вставайте, кайдани порвіте і вражою злою кров'ю волю окропіте!..»

Вечірка 2013 року приурочена творам Кобзаря, які вперше були опубліковані в книжечці «Новые стихотворения Пушкина и Шавченки» (Ляйпциг, 1859). Їх було лише шість: «Кавказ», «Розрита могила», «Холодний Яр», «Думка» («За думою дума роєм вилітає»), «Думка» («Заповіт»), «Послання». Редактором видання був Іван Головін, російський дворянин, який потрапив у немилість Третього відділу царської охранки за книжку, написану французькою мовою, «Дух політичної економіки» й заочно засуджений на заслання в Сибір.

Чому Головін назвав твори Пушкіна й Шевченка в 1859 році новими, коли, як пише Ярослав Рудницький у збірнику заходознавства Української вільної академії наук «Шевченкіяна на Заході», твори і Пушкіна, й Шевченка не були зовсім «новими»? «Російський поет помер ще 1837 року… Та й Шевченкові твори, опубліковані в тій книжечці, не можна назвати «новими», оскільки були написані ще в 1843–1845 роках. Шість поетичних творів, що вперше вийшли в Ляйпцигу, «не були публіковані в другому «Кобзарі» (1844) через царську цензуру, – пояснює український вчений-славіст Рудницький у вступі вищезгаданого збірника, – проте це не значить, що їх не знали тодішні діячі: вони кружляли в рукописних копіях Україною і були відомі скрізь».

Попри помилку в прізвищі мусимо визнати, що саме видання творів Кобзаря в 1859 році дало початок українському видавничому рухові. «З друкованих Шевченкових творів, – писав Михайло Павлик у праці «Про русько-українські читальні», – перші дійшли до нас… у виданні Ґергарда».

Хто подав твори Шевченка до видавництва в німецькому місті?

Зі статті академіка Білецького, яка поміщена у книжці Я. Рудницького, ми дізнаємося, що саме Пантелеймон Куліш прислав шість творів у видавництво Ґергарда і це його замітка про вірші Шевченка…

Чому Куліш пише «не він плаче над Україною – вона сама плаче його голосом»?

Чи не тому, що у творах українського генія, яким судилося вперше вийти у світ, на жаль, не в Україні – думи, прагнення, гнів, страждання, муки України. В них – історія України, її сучасне і майбутнє. Тому Україна й плаче голосом Шевченка, проклинає своїх ворогів і запроданців.

У збірнику Я. Рудницького кожен твір Кобзаря, що є в «Новых стихотворениях…», надрукований двічі. На сторінках ліворуч бачимо твори Шевченка такими, якими вони були опубліковані в першому виданні. На сторінках праворуч маємо ті самі твори, тільки виправлені, без допущених попередньо помилок.

Не забув Ярослав Рудницький помістити у своїй книзі відгук Н. Кобринської про перше видання Шевченка в Європі: «В тім самім часі заворушились у нас і інші сили, роздались інші голоси, в тім же 1859 році вийшла невеличка книжечка «Новые стихотворения Пушкина и Шавченки», де вперше побачили світ Божий такі огнисті твори нашого Кобзаря як «Кавказ», «Посланіє», «Заповіт». Книжечка ся електричною іскрою упала в серця нашої молодіжі, котрих не могла вдоволити мертвеччина університетських викладів Головацького».

…Так, у вступі, з якої почалася вечірка, перед присутніми була відкрита історія публікації шести творів Кобзаря, яких боялася Російська імперія.

Свято закінчилося «Заповітом». Спочатку урочисто продекламували святі Тарасові слова учениця школи шляхетної українки Вікторія Латик, а потім усі присутні заспівали «Як умру, то поховайте…».

Лариса ДАРМОХВАЛ, *м. Болехів*

ТАК ДУМАЮ

ТІЛЬКИ ПУБЛІЧНИЙ СУД

Читаю «Розстріляне відродження» Юрія Лавріненка, «Поет із пекла» Михайла Слабошицького, і кров студеніє від жаху, а серце здригається від невимовного болю. Мати таку плеяду українських письменників і нічого про них не чути, бо всіх їх знищила сталінщина, московсько-імперська деспотія…

Ви тільки уявіть масштаб національної катастрофи: до 1930 року в Україні друкувалося 259 поетів і прозаїків, а після 1937 року залишилося 36 – заляканих, зламаних і перекованих у катівнях НКВС. Решта – розстріляні, замордовані в сталінських концтаборах чи покінчили життя самогубством. Небагато врятувалось еміґрацією, лише 7 із 259 померли своєю смертю! Назву навмання тільки кілька імен: Євген Маланюк, Тодось Осьмачка, Євген Плужник, Валер'ян Підмогильний, Григорій Косинка, Микола Хвильовий, Михайло Драй-Хмара, Борис Олександрів, Лесь Курбас, Олекса Влизько, Григорій Чупринка, Василь Барка, Василь Чумак, Дмитро Фальківський… І всіх знищили. Вони любили Україну й українську мову, а це в московській імперії (як і за нинішньої влади) – найтяжчий злочин!

Сьогодні в Україні російська мова скрізь: у школах, вишах, державних установах, у церквах і парламенті. А в Росії, де проживають мільйони українців, немає жодної української школи, жодної бібліотеки, церкви, жодного телеканалу чи української партії.

У Росії – десятки національних меншин, але тільки одна-єдина мова державна – російська, і ківалови-колесниченки в українському парламенті не переймаються проблемами татар, башкирів, українців та інших нацменшин у Росії, не вимагають для них другої державної мови.

І про 259 репресованих письменників – жодного слова! Нема їх! (Це все – із тієї ж пропаґандивно-брехливої КҐБістської опери Путіна, що Росія виграла б війну з Гітлером і без… України! Це при тому, що вона дала Червоній армії 200 генералів, 7 млн. солдатів і офіцерів, з яких близько 4 млн. загинули, 2 млн. повернулися каліками, крім того, населення України скоротилося з 41 до 27 млн. На території України було розгромлено понад 60 відсотків сухопутних сил німецької армії, 1944 року в Україні воювало 50 відсотків усіх сухопутних військ Червоної армії, зокрема – 80 відсотків танкових і механізованих з'єднань. Ось так Росія вигравала війну без… України.

Знищили десятки українських пушкіних, достоєвських і блоків, знищили й заборонили згадувати навіть їхні імена. За будь-яку ціну прагнуть вивершити велич і розмаїття російської літератури, звеличити й оспівати своє, імперське, хай – розтерзане та обпльоване вчора, а нині – освячене, як цар Микола II, але і на цьому збудувати політику і мати свій імперський зиск. І помагають Москві холуї-хахли.

А за кожним із наших українських письменників, яких знищила Москва, – велике подвижницьке життя й потужні твори. Усе затоптали, заасфальтували московські пропаґандивні танки і концтабори. І сьогодні, намагаючись при суспільній потребі повернути ті імена, ту літературу на сторінки українських підручників, новітня влада діє тими ж сталінськими методами. Головна мета – не сказати правду, не повернути Україні й молодому поколінню справжню українську історію. Дурити, тримати народ у колючих дротах московської брехні, аби зручно було вигравати на чергових виборах.

Але чому дивуватися, коли у вільній Україні суди ув'язнюють українських хлопців-патріотів, які знищили погруддя Сталіна? А якби українські хлопці знищили погруддя Гітлера – союзника Сталіна за таємним пактом Молотова–Ріббентропа, напевно і їх судили б «за пошкодження майна»?!

Потрібен наш, справді український, суд над убивцями українських письменників, мільйонів українців, виморених голодоморами й концтаборами. У Росії, зрозуміло, здіймуть галас, як і в п'ятій колоні. Та Україна, свідомі українці повинні робити свою праведну справу, не озираючись на вчорашніх окупантів. Починаймо публічний суд над Сталіним і сталінізмом, над злочинами московської імперії – за нищення українських письменників, за нищення української духовності, української історії, української традиції! Без такого суду ми не рухатимемося вперед, без суду не розірвати духовних колючих дротів, якими нас душить московська імперія, нам не розбудувати міцної незалежної України.

Невже не зрозуміло, що саме з цього потрібно було починати двадцять років тому будувати фундамент молодої держави?! Ми наробили багато романтичних дурниць, ми почали зводити сяючий дах демократії на гнилому фундаменті, тому під тим дахом звили зміїні кубла злочинці й вороги України. Ні люстрації, ні суду над злочинами окупаційного режиму так і не відбулось…

Потрібно повернутися й виправити скоєні помилки. Це – перший крок, його вчасно не зробили, тому на 22-му році нашої незалежної залежності ми не маємо нічого, хіба що прапор. Україна – в небезпеці. Ворог надалі русифікує українців, розколює Україну й готує громадянську війну. Негайно починаймо публічний суд над вчорашніми й сучасними ворогами України. Тільки публічний суд відкриє українцям очі й широку дорогу в українське майбутнє, в Європу.

Василь ПАВЛЕНКО,
м. Іллічівськ Одеської області

ЮВІЛЕЇ

ЗА ЕТАПОМ – ЕТАП І ЖИТТЯ – БОРОТЬБА

СЬОГОДНІ ВИПОВНЮЄТЬСЯ 80 РОКІВ ЮРІЄВІ ШУХЕВИЧУ

Юрій Шухевич народився в українській родині Шухевичів у Оглядові на Львівщині. Серед його предків були етнографи, публіцисти, організатори Львівської «Просвіти», Українського педагогічного товариства «Руської бесіди», «Бояна», Музичного товариства ім. М. Леонтовича, редактори часописів. У 1944 році, в 11-річному віці з приходом Червоної армії на західноукраїнські землі був заарештований і разом з матір'ю засланий у Сибір.

У 1946 Юрія відлучили від матері й помістили в дитбудинок для дітей «ворогів народу» на Донбасі. Двічі тікає і добирається додому, де його знову ловлять. З 1948 року над 15-річним Юрієм розпочинається судовий процес і з настанням 16-річчя Юрій Шухевич засуджений радянським режимом (на підставі рішення спеціальної наради ОСО МВД СССР в Москві) на 10 років у радянській тюрмі у Володимирі виключно за політичну діяльність його батька – Романа Шухевича.

У 1954 році, відбувши шість років тюремного ув'язнення (якщо не рахувати років дитбудинку), він підпав під дію закону про амністію неповнолітніх, однак знову був заарештований за протестом Генерального Прокурора СССР: «Ю. Шухевича освобождать нельзя, так как он сын ликвидированного предателя и пособника фашистов Р. Шухевича».

У 1958 році, після закінчення 10-річного терміну ув'язнення, ОСО МВД СССР повторно засудило на нові 10 років у невільничих таборах суворого режиму на основі «тюремної справи», використавши за «свідків» провокаторів і тюремних наглядачів.

У серпні 1968 Шухевич був звільнений і через заборону жити в Україні поселився в Нальчику Кабардино-Балкарської АРСР, де працював електромонтером. У березні 1972 р. з посиленням авторитарного режиму в СССР був заарештований втретє і засуджений на 9 років ув'язнення і 5 років заслання. Після короткочасного перебування в мордовських концтаборах Шухевич був заарештований в ув'язненні вчетверте (1973) і засуджений на 10 років тюремного ув'язнення і 5 років заслання; до 1978 року перебував у Владимирській тюрмі, звідки був спрямований до Чистопольської тюрми.

Шухевич брав активну участь у кампаніях за надання ув'язненим статусу політв'язня, домагався права на виїзд із СССР і став членом Української гельсинкської групи. У березні 1982 р. Шухевич був висланий на заслання в Тюменську область.

У 1988 р. (55 років) закінчився термін заслання у Сибір. Після цілковитої втрати зору в радянських тюрмах потрапляє у будинок для інвалідів.

У 1990 р. (57 років) отримує дозвіл повернутись в Україну.

Після проголошення Незалежності України у 1991 році Юрій Шухевич на запрошення світових правозахисних організацій та української діаспори відвідує країни Західної Європи, США, Канаду й оселяється в Україні.

У грудні 2002 р. ініціативна група розпочинає дослідження напрацьованих матеріалів Ю. Шухевича.

19 серпня 2006 року Указом Президента України Віктора Ющенка 73-річному Юрієві Шухевичу присвоїли звання Герой України. Нині він проживає у Львові, бере активну участь у громадському житті держави, є головою політичної партії Українська Національна Асамблея та Головним командиром Української Народної Самооборони (УНА–УНСО).

ДЕМОКРАТІЯ

РУКАМИ ЧИ НОГАМИ…

АЛЕ ЛИШЕ ЗА СЕБЕ

Президент Янукович підписав закон «Про внесення зміни до статті 47 Реґламенту Верховної Ради України», який забезпечує персональне голосування депутатів і є своєрідним запобіжником проти кнопкодавства. Нагадаємо, що цей закон вибороли опозиційні політичні сили в результаті тритижневого блокування трибуни парламенту.

А як у світі?

У Конґресі США застосовують п'ять різних способів голосування: голосом, розподілом, лічильниками, поіменною перекличкою і таємне голосування бюлетенями. За такої системи голосування депутатам фактично неможливо уникнути персональної відповідальності за власний голос.

У парламенті Великобританії процедура голосування відбувається незвичайним способом: якщо депутат за, він повинен пройти в кулуари «Так», а якщо проти – в кулуари «Ні». Фактично депутати голосують так би мовити своїми ногами. Клерки ретельно записують ім'я кожного депутата. Потім перераховують голоси й інформують про результати голосування спікера, який безпосередньо в голосуванні участі не бере.

У Федеративній Республіці Німеччина депутати голосують, піднімаючи руку або підводячись з місця. В особливих випадках передбачене персональне голосування. У такому випадку кожний депутат пише своє ім'я на картці, а потім, залежно від позиції, кладе її до спеціальної коробки – синю для тих, хто за, червону – якщо проти і білу – хто утримався.

Працювати за свого сусіда неможливо й у польському Сеймі. Для голосування депутати мають спеціальні картки, які заборонено комунебудь передавати. Окрім того, за відсутність під час голосування депутата можуть покарати фінансово. Наприклад, якщо протягом дня депутат не брав участі у 30 відсотках голосувань, автоматично вважається, що він був відсутній на робочому місці увесь день.

Отож реґіонали мають знати й усвідомити, що у парламентах світу голосують по-різному, однак кожен депутат – сам за себе. Ось і все. І не треба О. Єфремову, як кажуть, город городити з вишукування виправдань щодо голосування «за того хлопця».

Вл. інф.

АГІЙ!

БРЕХАЛИ, БРЕШУТЬ І ДАЛІ БРЕХАТИМУТЬ…

Син і донька Романа Шухевича – Юрій та Марія – виграли суд проти Петра Симоненка, який після Указу В. Ющенка про відзначення 100-річного ювілею командира УПА заявив, що Україна не повинна вшановувати пам'ять людини, яка нібито одержала з рук Гітлера два «Залізні хрести».

Печерський райсуд Києва ухвалив «визнати інформацію, що її Петро Симоненко поширив на пленарному засіданні Верховної Ради – нібито Роман Шухевич одержав два «Залізні хрести» із рук Гітлера – такою, що є недостовірною, принижує честь і гідність дітей Шухевича…»

Суд також постановив зобов'язати першого секретаря КПУ на найближчому пленарному засіданні парламенту спростувати оприлюднену заяву і стягнути з Симоненка судові витрати в сумі 14 гривень 50 копійок. Однак головний комуніст досі з трибуни парламенту своїх слів не спростував. Ба більше: сказав, що ніколи цього не зробить. Чого, власне, дивуватися: брехати – цілком у їхньому стилі. Найсмішніше, що виконавча служба чомусь не знайшла у лідера Компартії майна на суму 14 гривень 50 копійок, щоб стягнути смішні судові витрати!

«Комуніст є комуніст. Їхня ідеологія завжди будувалася на брехні. І Симоненко цей факт лише підтверджує», – говорить Марія Трильовська-Шухевич. Відтак син і донька командира УПА подали апеляцію на рішення виконавчої служби.

Нагадаємо, що стосовно «Свободи» Симоненко безконечно плодить брехню, що нібито націоналістів фінансують… олігархи. Свободівці притягли Симоненка до суду, і суд визнав, що головний «червоний» країни і тут безбожно брехав. Але у нашій державі, на жаль, судові рішення для Симоненка – як зайцю стоп-сигнал…

І Симоненко як брехав, так і бреше. Клявся ж він перед парламентськими виборами, що ніколи не проголосує за прем'єра Азарова – проголосував, обіцяв не входити у реґіональну більшість – увійшов… А ось повернути країну народові, як обіцяв, чомусь не думає.

Теодор ДРОВНИЧ

ЖИТТЯ «ПРОСВІТИ»

БО ЩЕ ЦВІТЕ ДУША І КАЛИНОВЕ СЕРЦЕ ГОРИТЬ

Композитор Мирослав Пастернак уже брав участь у багатьох заходах, які організовувало Івано-Франківське обласне об'єднання ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка. Якщо не сам виконував пісні й романси, то їх співали вокальні ансамблі, квартети, тріо, дуети, хори, окремі виконавці. В репертуарі вокального ансамблю «Квіти ромену» і солістів Л. Булієнко й О. Турка обласного Народного дому «Просвіта» теж є його твори.

Нещодавно вони звучали на презентації чотирьох його музичних збірок – «Калиновий вогонь», «А кладочка хитається», «Живу для тебе», «Мають люди чоловіка»… У свої нові збірники Мирослав Пастернак зібрав великий букет творів відомих поетів: В. Крищенка, Я. Ткачівського, Р. Юзви, М. Кубика, Г. Турелик, В. Терена, І. Драбчука. Заслуговує на увагу й те, що автор неодноразово звертається до календарно-обрядового циклу. Є ряд пісень, присвячених Різдву, святому Миколаю, Великодню, котрі плекають в дітях любов до наших обрядових свят і традицій. Судячи про пісенний ужинок цього щирого й талановитого композитора народний артист України Михайло Кривень уже тридцять років співає його пісні «Місячна пісня», «Дівчина з Івано-Франківська», «Дністрові хвилі», «Обіцяла повернутись», «Різдвяний вальс», «Лебідка», «Пісні України» та інші.

Як висловився про нього доктор мистецтвознавства, професор Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка Олег Смоляк, «Мирослав Пастернак як виходець із Прикарпатського краю значний акцент у хорових творах робить на гармонійній мові. Вона в нього зазвичай повнозвучна, соковита, видзвонює звуками гірських річок, широких полонинських плаїв і відлунює молодістю карпатських гір. У деяких хорових композиціях збережений і гуцульський ритмічний шарм. Оскільки навчався на диригентському факультеті Львівської державної консерваторії ім. М. Лисенка, то майстерно володіє хоровим письмом, має значний теоретичний і практичний набуток».

Вміння компонувати зародилося в нього ще в студентські роки, коли вивчав музичну науку під керівництвом А. Кос-Анатольського, М. Колесси, Є. Козака, В. Флиса та інших майстрів хорового письма. Композитора зігріває думка про те, що створені ним разом із друзями співанки до вподоби і дітям, і самодіяльним колективам, і професійним виконавцям – від школяра до народного артиста. Особливо він відчуває це, коли далеко від рідного дому. Тож, щоб видати свої збірники, не ходив, не шукав меценатів, а побував на заробітках за кордоном і за власні кошти видав ці чотири пісенні збірочки.

Тож, говорячи назвою однієї з його збірок, нехай «Калиновий вогонь» пісень і романсів Мирослава Пастернака звучить і лунає довго на всі світи!

Михайлина БОДНАР, *завідувачка культурно-масової роботи обласної «Просвіти»*

ДОЛЯ УКРАЇНОК

…8 грудня 1884 року у Станиславові відбулася подія, яка ознаменувала зародження жіночого руху в Україні: письменниця-демократка Наталія Кобринська зі своїми однодумцями під ідейним впливом Івана Франка організувала Товариство руських (тобто українських – В. М.) жінок. Це був своєрідний протест українського жіноцтва проти існуючого несправедливого ладу, проти суспільної кривди й приниження жінки. Організацією товариства свідомі українки заявили, що вони стають в ряди борців за кращу долю людства.

ЖІНКИ «ПЕРШОГО ВІНКА»

(Закінчення. Поч. у №№ 7–12)

Перші її оповідання з'явилися 1860 року. Друкувалася вона під псевдонімами Ганна Барвінок і А. Нечуй-Вітер в альманасі П. Куліша «Хата», журналах «Основа», «Киевская старина», у Львівському «Літературно-науковому віснику», в альманасі М. Старицького «Рада» (1884). А 1887 року два її оповідання – «Перемогла» та «Жіноче бідування» – були опубліковані у «Першому вінку».

Героїня першого оповідання – представниця першої провісниці передової жінки-феміністки, жінки мужньої, вольової, яка серед підступності й жорстокості життєвих обставин, що навіювали зневіру, сум'яття, у змертвінні виявила духовну стійкість, розірвала тугий вузол злої долі й день у день торувала свій шлях тяжкою працею й таки подолала всі перешкоди до здійснення надій. Перемогла!

У другому оповіданні – картина протилежна: жінка не знаходить виходу зі скрутного становища у цьому несправедливому світі й, зневірена у своїх силах, без надії на кращу долю, гине.

Ганна Барвінок допомагала Наталії Кобринській у видавничій діяльності, за життя творчо спілкувалася з багатьма українськими діячами – Б. Грінченком, І. Пулюєм, Л. Шрагом, М. Кочубеєм та іншими. Похована у батьківській садибі – у с. Мотронівка (нині – у складі с. Оленівка) на Чернігівщині.

У 20-их роках минулого століття у Львівській учительській семінарії діяла молодіжна спортивна організація «Пласт», один із куренів (полків) якого носив ім'я Ганни Барвінок. Ним опікувалася народна учителька й громадська діячка Савина Сидорович.

* * *

…На шпальтах альманаху «Перший вінок» зустрічаємо й інших українських піонерок жіночого руху. Серед них – **Людмила Старицька-Черняхівська** – авторка вірша «Панахида», **Катерина Довбенчук** – друга сестра Михайла Павлика, авторка оповідання «Дівка і княгиня» (з народних звичаїв Косівщини) і **Олена Левицька** з її оповіданням «На чужині» – про нещасне кохання дівчини.

* * *

…Всі твори «Першого вінка» – своєрідний аналіз людських переживань і вчинків на тлі несправедливого суспільного устрою, який гнітить і ламає долю української жінки, проти якого виступила на хвилях емансипаційного руху на теренах Галицької і Наддніпрянської України жінка. Руху, який і на сучасному етапі розвитку людського суспільства остаточно так і не розв'язав проблем жіноцтва.

Творчість більшості жінок із «Першого вінка», на жаль, недооцінена донині.

Володимир МОРОЗЮК, *член НСПУ*

ЩО НА СЕРЦЕ ЛЯГЛО…

АНТОНИЧ З БОЙКІВЩИНИ

Там, де дрібка зла, – Бога немає.
Кардинал Любомир Гузар

Чому з Бойківщини? Та тому, що «…був розкішний кучерявий ранок, в якому я усміхненим хлоп'ям ішов собі із сонцем за плечима»…

Адже маленьким вивезли його з Лемківщини на Бойківщину і тут він відбувся як українець! А вищенаведені слова – від Антонича. А все це – з книжки просвітянина, поета з Калуша Івана Павліхи «Дві копи не снопів, а со?…нетів», яку видав ВГЦ «Просвіта».

А автограф вибрав я такий же, як автор взяв до сонету «Любити ближнього – риторика безсмертна». Він мені дуже близький, як і слова з цього вірша: «Хай як там не було, а я – християнин. Не вб'ю, не украду і цим прославляю Бога». І так весь розділ книги «Вдячний за натхнення небесам», в якому автор вдається до узагальнень на духовну тематику.

Не можу не навести слова з вірша:
Церковні дзвони з небом розмовляють.
Про що? Авжеж, про грішне і святе.
Чи правильно ви, люди, живете?
Чи демони у вас не заробляють?

У збірці багато іронії. Але вона не знущальна, а доброзичлива. Надзвичайно цікава у збірці портретна галерея від Григорія Сковороди до Миколи Гоголя та В'ячеслава Чорновола… Справедливо картає автор М. Гоголя за те, що прекрасно писав про Україну, але мовою зайд. Не забуває він про проблеми захисту мови сьогодні. Словом, вдалась нашому просвітянину книжка і, сподіваюсь, читання буде приємним та повчальним і політикам, і студентам.

Михайло РУДКОВСЬКИЙ

СУСПІЛЬНА ПРОБЛЕМА

ЯКБИ НЕ БУЛО ПИЯЦТВА

Мені доводилося чути, як деякі люди казали: «Якби не було вина, ми б не стали пияками». О лукаві!.. Та хіба ж вино – причина цього зла? Ні, не вино, а непоміркованість тих, які ним зловживають! Тому краще сказати: «О якби не було пияцтва!»

Ці повчання святого Івана Золотоустого я взяв із першого номера газети «Тверезе Прикарпаття» – вісника підкомісії «За тверезість життя» Івано-Франківської архієпархії УГКЦ.

Аби підкріпити вищесказане, візьмімо трохи статистики. Сьогодні рівень споживання алкоголю в Україні є одним із найвищих у світі й становить близько 20 літрів абсолютного спирту на душу населення. Від алкоголізму в Україні щороку помирає близько 40 тисяч осіб. У 25 відсотках випадків це алкогольне отруєння (передозування й алкогольні напої підпільного виготовлення). Ще чверть – серцеві напади від надмірного споживання алкоголю. А ще – різні захворювання, нещасні випадки… Крім того, фіксується 25–30 відсотків патології новонароджених, причиною яких є вживання алкоголю батьками.

За статистикою МОЗ, українські показники дитячого алкоголізму займають перше місце у світі: 40 відсотків дітей у віці від 14 до 18 років у нашій країні – залежні від алкоголю. Нація стрімко наркотизується і самознищується, і надії, що цей процес зупиниться або принаймні сповільниться, – безпідставні, якщо негайно не вжити відповідних заходів.

Добре пам'ятаю повоєнні часи, коли на весіллі обходились кількома пляшками горілки, а на поминках пили гарбату. Сьогодні весілля – на 300–400 осіб, а поминки стають малими весіллями… Цей людський фактор принесла нам радянська влада, за часів панування якої без оковитої не могли виорати город, привезти дров чи будуватися… Влада пробувала боротися з алкоголізмом, вирубувала виноградники й забороняла міцні вина, робила повальні облави на тих, що варили самогон. А віз і нині там. Ба більше, актуальний молодіжний і дитячий алкоголізм.

Був час в історії Галичини (після радісного скасування панщини й роздачі землі), з'явилось багато корчем, де селяни пропивали землю. Громади сіл разом із «Просвітою» і Церквою очолили в той час боротьбу за тверезість. Пам'ятаю свою бабусю Парасковію, яка ще до війни заприсяглась не вживати алкоголь і дотримала присяги до смерті, хоч робила дітям шість весіль і кілька десятків хрестин. У Тязеві й досі стоїть чавунний хрест-пам'ятник тверезості, який нагадує, що громада села під проводом отця Юстина змусила єврея, який тримав корчму, закрити цей заклад і покинути село.

Уже кілька років як Церква, «Просвіта», сільські ради, школи задекларували початок боротьби з алкоголізмом, особливо на селах. Не вдалось. Сільські ради говорили, що в багатьох селах немає ні клубів, ні осередків «Просвіти», ніде організовувати дозвілля молоді, та й школи не всюди в селах є. А церкви ж є всюди. Отже, насправді Церква залишилась із проблемою сама.

Ця правда добре відома й отцеві Руслановi П'ясті, голові підкомісії «За тверезість життя» Івано-Франківської архієпархії і духовному опікунові консультативно-просвітницького центру для допомоги залежним від алкоголю й членам їхніх родин.

«Чи це взагалі можливо?» – запитують його скептики. Голова переконливо відповідає, що можливо, але за однієї умови: коли батьки, вчителі, Церква і суспільство достатньо уваги приділять вихованню майбутніх поколінь, яке базується на правдивих християнських цінностях.

Керуючись цією логікою, отець Руслан у кінці 2012 року прибув з місією тверезості у Сілець Єзупільського деканату, де зустрівся з учнями 7–9 класів і після переконливої бесіди ввечері у місцевому храмі Різдва Христового разом із отцем Василем Смицнюком відслужили Божественну Літургію за зцілення від недуги пияцтва. Він започаткував «Золоту книгу тверезості». Аналогічний захід провели в церквах Різдва Пресвятої Богородиці, Благовіщення та інших церквах Івано-Франківська, мав зустріч з учнями шкіл № 21, 23, 16. Разом з активістом «Руху за життя» Любомиром Стринаглюком проводили тренінг «Правда про алкоголь».

То яке ж треба мати терпіння і силу волі, аби вислуховувати й переконувати не дуже посидючих і зрівноважених старшокласників, які вже пізнали через Інтернет зваби життя. Зрештою, він і психолог, і педагог, а головне – духовний борець за тверезий спосіб життя.

Хочу привітати й редактора газети «Тверезе Прикарпаття» Володимира Містермана за успішний дебют – за наявність на теренах краю такого потрібного видання. Сподіваюсь, що невдовзі отець Руслан матиме більше помічників з-поміж просвітян, громадських активістів. Бо ж, відомо, що громадою можна все здолати, та ще й з Божою допомогою.

Степан БОЙКО, *просвітянин*

НОВИНИ УКРАЇНИ І КРАЮ

Вимираємо

За рішенням Всесвітньої організації охорони здоров'я 24 березня відзначили Всесвітній день боротьби із захворюванням на туберкульоз. В області на на кінець 2012 року перебували 1574 хворих на всі форми активного туберкульозу. Крім того, під наглядом у медичних закладах були 11,9 тис. осіб з ризиком захворювання на туберкульоз та його рецидиву. Порівняно з 2011-им захворюваність зросла на 6 відсотків. Від туберкульозу торік померло 148 осіб.

Про біду – мобілкою

Управління надзвичайних ситуацій підписало угоду з «Київстаром». Щойно надійде інформація про реальні загрози, оператор моментально зробить розсилку: «очікується повінь», чи «штормове попередження», чи «зсуви».

В МНС переконані, що така система оповіщення дозволяє надавати вчасну та адресну інформацію про паводки, зсуви, бурі, шторми чи загрозу сходження лавин.

Слухати чи ні

Із 1 квітня ПАТ «Укртелеком» підвищить абонплату за користування радіоточкою на 15,4 відсотка. Зокрема, абонентна плата за користування основною радіоточкою становитиме для населення 10,80 грн. з ПДВ, для юридичних осіб – 16,20 грн. з ПДВ. Окрім цього, плата за встановлення радіоточки також зросла на 15,4 відсотка і з 1 квітня становитиме 54 грн. для всіх користувачів.

Українці не вірять

Більшість населення України (76 відсотків) не вірить у те, що Юлія Тимошенко замовила вбивство Євгена Щербаня, а 24 відсотка респондентів вірять у таку можливість. Про це свідчать дані соцопитування, проведеного Київським міжнародним інститутом соціології (КМІС).

Чи стане світліше?

Виконання програми заміни систем вуличного освітлення у населених пунктах Прикарпаття більш економними в 2012 році було зірване. Про це повідомив заступник головного інженера ВО «Карпати» Олексій Верховцев. За його словами, грошей, що їх реально отримали селища і села, вистачило лише на те, аби розробити проектну документацію.

Садіть капусту…

Порекомендував прем'єр-міністр Микола Азаров українцям в інтерв'ю російському телеканалові «Мир». «Досить скиглити. Візьміть лопату, садіть картоплю, капусту, робіть своє життя легшим. У мене біля будинку є город, на якому виростає все, що необхідно».

ВАРТО ЗНАТИ

БЕРЕЗОВИЙ СІК

Хоч надворі ще сніжить і припікає мороз, але незабаром потепліє і береза погонить сік.

Молодий березовий сік містить цукри (фруктозу, цукрозу), білок, яблучну кислоту, амінокислоти, понад 20 різноманітних мікроелементів (магній, калій, мідь, кальцій, фосфор, марганець тощо), дубильні речовини…

Цей напій не лише має здатність чудово втамовувати спрагу. Він лікує від запальних процесів у суглобах, подагри, каменів у нирках і сечовому міхурі, екземи, фурункулів, лишаїв, цинги, золотухи у дітей. Коли хтось занедужав на ангіну, теж вдаються до лікуванням березовим соком. Сік берези виводить шкідливі речовини, очищає нирки та печінку.

Беручи цілющий сік, будьте уважні до самої берези. Зібравши сік, не забудьте закрити ранку, замазати її глиною, аби берізка не втрачала сили. І наступного року, коли знову прийдете до деревця, воно подарує вам насолоду відчути весняну свіжість і живодайну силу свого соку.

ЗУСТРІЧІ

НЕ ЗА АВТОГРАФ

З нагоди сорокаріччя літературної діяльності Василя Рябого в навчальних закладах та бібліотеках відбулися зустрічі з поетом.

З ним на уроці рідної літератури на тему духовності «Боже Всевишній, тебе дуже прошу я – тишу краси на Землі збережи» учнів познайомила вчителька Коломийської школи № 4 Людмила Жураківська. Юнаки і юнки декламували вірші, осмислювали прочитані твори. Почули вони і думки письменника про літературу. А самі побажали нових книжок, творчих успіхів.

Так само були наснаженими зустрічі з майстром красного слова у бібліотеці № 2 для дітей ім. Т. Мельничука, у школі № 8 на запрошення вчительки Наталії Кейван. Тут, у школі юнкорів при обласній організації Національної спілки журналістів України та у школі Лісної Слобідки, прозвучала поетично-музична композиція за поетичним творами письменника, в якій взяла участь директор Галина Бабинюк. Виступив Василь Рябий і в Коломийському професійному ліцеї сфери послуг.

Привітали поета і в Коломийському інституті Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника. На зустріч зі студентами третього курсу філології письменника, лауреата численних премій запросив кандидат філологічних наук, доцент Микола Васильчук. Гість розповів про свою творчість, поділився думками про рідну мову, про свою книгу сонетів «ЖалоколаЖ», яка 2008 року була номінована на Шевченківську премію, про підготовлену до друку книгу ста вінків сонетів.

Зустрічі були цікавими, молоді шанувальники поезії поглибили свої знання з сучасної літератури. На згадку вони отримали автографи поета.

Ігор СОЛЕНКО

ДО ПЕРВНІВ

КРИНИЦЯ ДУХА

Таку назву має книжка краєзнавця Івана Драбчука, яка вийшла у видавництві «СІМИК» під патронатом інформаційного видавничого відділу Національного заповідника «Давній Галич».

Цікава вона для мене особисто тим, що йдеться в ній про знану й водночас утаємничену місцину рідного краю, в якій я ріс, де малим пас корови й не раз у спеку втамовував спрагу біля цього джерела. А щоріч на Івана Купала на світанні велелюдними вервечками тягнулись селяни до цього джерела, щоб, як завше говорили, побачити в ньому, як сходить сонце. І хоч світанкова заграва через високий пагорб не могла освітити криницю, усі зачудовано вдивлялись у її водне дзеркало, в якому відбувалось високе літнє небо, розчесане веселковим гребенем перших променів. Хтось молився, хтось кидав мідний п'ятак на щастя, хтось загадував долю. Ми завше були заворожені тим видивом і воно продовж життя зігріває й освічує денце моєї душі, де б я не був.

Уже пізніше, з початків нашої Незалежності тут почалися велелюдні іванокупальські відпусти з горілчано-шашликовим буйством, духовною і душевною розхристаністю, що, як на мене, не пасує таємничій святості Духової криниці, а почасти ранить її. Тож, ідучи до цього святого місця, маємо упокорити свої тілесні бажання й пристрасті.

Зрештою, автор і спонукає нас до такого чину, оповідаючи леґенди, перекази, історію становлення Духової криниці як місця очищення душі, сповідування віри, прощі, оновлення. У книзі подані розважання біля святого джерела; факти оздоровлення цілющою водою; молитви, які мовлять тут до образу Богородиці, Святого Духа; подяки за зцілення душі; вервиця до Матері Божої Духової криниці…

А насамкінець автор нагадує кожному спраглому:

«Діти Божі, люди-християни. Ця криниця Духа як дарунок неба таїть у собі незбагненну силу. Якщо ви відчуєте неміч тіла, прийдіть та омийте його святою водою і вам стане легше. Якщо недуга торкнеться серця – випийте кілька ковтків і слабість минеться. А як заболить душа, то прийдіть і помоліться над цією Криницею. Адже тут завжди витає Святий Дух, якого Господь послав на цю благодатну долину, на цю чудотворну Криницю, щоб ви не були спраглі вовіки…»

Пам'ятаймо про це, спрагло припадаючи до цілющої води Духової криниці.

Богдан ВІВЧАР

ДУХОВНЕ

МОЛИТВА ЩОДЕННОГО СПОВІДАННЯ ГРІХІВ

Сповідаю Тобі, Господу Богові моєму і Творцеві, Єдиному в Святій Трійці, хвальному і звеличеному Отцеві, і Синові, і Святому Духові, всі мої гріхи, вчинені в усі дні життя мого, і у кожну годину, і в нинішній час, і в минулі дні й ночі ділом, словом, помислом: об'їданням, пияцтвом, пустослів'ям, зневір'ям, лінощами, суперечками, неслухняністю, обмовлянням, осудженням, недбайливістю, самолюбством, надмірним набутком, розкраданням, брехливістю, зажерливістю, користолюбством, ревнощами, заздрістю, гнівом, злопам'ятством, ненавистю, лихварством; і всіма моїми почуттями: зором, слухом, нюхом, смаком, дотиком та інші мої гріхи душевні вкупі й тілесні, чим Тебе, Бога мого й Творця, прогнівив і ближнього мого образив. Про що жалкую, винним приходжу перед Тобою, Богом моїм, і маю волю каятися, тільки допоможи мені, Господи Боже мій, покірно зі сльозами молю Тебе. Вчинені ж гріхи мої милосердям Твоїм прости мені й звільни від них, я ж визнав їх перед Тобою, бо Ти Благий і Людинолюбець.

Коли лягаєте спати, промовляйте:

В руки Твої, Господи Ісусе Христе, Боже мій, передаю дух мій. Ти ж мене благослови. Ти мене помилуй і життя вічне даруй мені. Амінь.

ВАРТО ПРОЧИТАТИ

ЯКА ПОГОДА ЗА ВІКНОМ…

Напевно, кожен із нас, задумуючи якусь справу, звечора чи зранку завжди поцікавиться: а яка ж буде погода? Бо ж від неї значною мірою залежить успіх задуманого. Саме від погоди у короткочасовій і клімату у довготривалій перспективі залежить життя і його розвиток, формування флори й фауни Землі загалом і окремих континентів і зон, зрештою, творення певних природних ресурсів.

Саме про погоду планети й України, формування клімату в минулому, сьогоденні і в майбутньому, фактори, зокрема людський, які впливають на ці глобальні життєво важливі процеси для людства і кожної спільноти йдеться у книзі професора Ярослава Гладуна «Погода планети Земля та України». Дослідження рекомендоване до друку вченою радою Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу і містить як глибокі висновки наукових досліджень, так і безліч цікавих фактів із життя природи й людини.

За час усієї геологічної історії клімат зазнав безперервних змін. Особливо змінилися кліматичні умови за останній мільйон років, коли великі території Землі неодноразово вкривалися льодовиком. Лише 10–12 тисяч років тому льодовик залишив Європу, в тому числі Україну.

У книжці описаний сучасний клімат із характерними ознаками кожного місяця року. Є також прогнозована погода року по панівних планетах. Мовиться про провісників погоди і про гороскопи.

Книга розрахована на широке коло читачів. І її варто почитати, а то й мати у власній бібліотеці.

Теодор ДРОВНИЧ

ПОРИ РОКУ: КВІТЕНЬ

ЦВІТЕНЬ ВДЯГАЄ ВИШНЕВУ СОРОЧКУ

Четвертий місяць року – квітень колись у Київській Русі, а в Україні до XVII століття, починав рік. Квітень – це час першої зелені й ранніх квітів. До чого ж прекрасна і благодатна ця пора! Усе навкруги цвіте, здається, вся природа торжествує: і земля, і ріки, і ліси, і луки. Розцвітають лугові трави, рясний білий цвіт оповив гаї і діброви. Цвітуть черешні, вишні, груші, яблуні… Саме з часом цвітіння природи пов'язав народ назву місяця – квітень. Проте вона порівняно молода, оскільки не засвідчена жодним старослов'янським і давньоруським джерелом. У «Словнику української мови» П. Білецького-Носенка (1842) подана інша форма – «квітець». У багатьох говірках західних областей України відома назва «цвітень».

У квітні широкими дорогами світла й тепла, життєдайних дощів і перших квітів бурхливо рухається весна. Щодня новина: оживають мурашники, прокидаються ящірки, вилітають перші метелики, продовжують весняний карнавал квіти.

В розпалі переліт крилатих гінців весни – зябликів, трясогузок, дроздів, синичок, деркачів, качок та інших птахів. Опинившись у рідних гаях, пернаті починають будівництво: одні ліплять гнізда, інші влаштовують їх на деревах, у чагарниках, ще інші відкладають перші яйця…

У гаях, десь під хвойним деревом, можна зустріти зайчат. У глухих лісах у квітні виходять з нір борсуки, їжаки, закінчують весняне весілля рисі.

Усюди вирує життя. Але найкраще явище квітня – весільні паради птахів. У кожного виду своя традиція, свій ритуал. Співучі дрозди й вільшанки тільки з вершини дерева читають свої «вірші»-пісні. Жайворонки ж співають срібні оди весні в небесній блакиті. Лісові щеврики виконують весняні романси не інакше, як злітаючи у височінь з одного дерева і плавно опускаючись на інше.

У багатьох птахів весільні ритуали пов'язані з поєдинками, змаганнями і танцями. Цікаві колективні ігри влаштовують і дупелі. Декілька довгоногих півників збираються на галявинці. Тут вони ходять, надимаючись, розпускаючи віялом хвости, пригинають довгі дзьоби й тріпочуть пір'ям опущених крил. І, звичайно, весільні паради лісових жителів прикрашені першими квітами весни: голубими пролісками, жовтяницями, калюжницями…

Навесні часто можна помітити, як пернатий жених робить подарунки своїй нареченій. Самець-крячка, наприклад, ловить рибу й дарує її своїй нареченій, а у багатьох чапель весільним подарунком є хворостина. Починають гніздування рябчики, перепели, куріпки, чайки. Високо на дереві між двома сучками розвісила самотканий теплий гамак іволга. Кропивник і довгохвоста синиця звили собі кубелечка круглі, мов куля. Водяні та болотяні птахи свої житла споруджують із очеретин, гілок, трави. О цій порі з'являється потомство у диких свиней, козуль, лосів, оленів, куниць, тхорів, зайців, білок.

Тому в місцях, де водяться звірі, необхідно дотримуватись суворої тиші й спокою, не гуляти з собаками, не випасати худобу, не розпалювати багаття. Бурхливо пробуджується життя в квітні і під водою – риба йде на нерест. Тому її необхідно оберігати в цей час від вилову…

Серед квітневих килимів, зітканих природою, у лісі і в гаях виділяється своєю красою і пишністю світло-пурпуровий ряст. Одночасно зацвітають медоноси – медуниця і чина. Це справжні квіти-чарівники. З розвитком вони міняють своє забарвлення. Сьогодні медуниця має пурпуровий колір, назавтра – фіолетовий, а ще пізніше квіти стануть голубими і нарешті – синіми. Якщо зібрати їх разом, матимемо прекрасний барвистий букет.

У цей час на лучно-степових схилах ваблять до себе горицвіт весняний, сон-трава, первоцвіт звичайний. Милують око пахуча черемха, білі квіти терену, анемони, фіалки, чарівні квіти чемерника червонуватого, марени запашної і особливо конвалії, яка прикрашає лісові галявини, узлісся і гаї.

Неповторна природа весняного лісу, його жива краса.

НАРОДНІ ПРИКМЕТИ

Квітень із водою – травень із травою. У перших числах гроза – до тепла, багато березового соку. Коли вільха перед березою розпустить листя – до мокрого літа.

Черемха цвіте перед останніми заморозками.

Дуб раніше від ясеня розпуститься – до сухого літа.

Ластівки прилетіли – невдовзі й грім прогримить, а почнуть облаштовувати гнізда – настане стійке тепло.

Горобці зграйками пролітають із місця на місце – до сильного вітру, збиваються докупи – перед сухими і теплими днями. Цієї пори розпускаються також золотаво-жовті дзвіночки на луках і в лісі.

Туман стелиться по воді – до ясної погоди, піднімається вгору – до негоди.

Дощ починається з великих краплин – триватиме недовго.

1 (Одарки): вода шумить – на добрі трави, тихо пливе – на погані, а тепла погода – до врожайного літа. Цвіте ліщина – час виставляти вулики на пасіку.

4 (Василя теплого): сонце в колах – до врожаю.

7 (Благовіщення): вважають, що цього дня Господь землю благословляє і лише після нього можна на землі працювати. Якщо холодно – ще буде 40 днів із заморозками. Вітер, іній і туман – до врожайного року, дощ – на гарне жито і грибну пору. Перші гриби виростають на пагорбку – до літніх дощів, в улоговинці – до спеки.

20 (Килини): дощ – на гарну калину.

27 (Мартина): якщо вдень жаби кричать, а ввечері мовчать – похолодає.

Подав ***Ярослав ГЛАДУН,*** *професор*

ЛЮБИ І ЗНАЙ СВІЙ РІДНИЙ КРАЙ…

КАЛЕНДАР ПРОСВІТЯНИНА

КВІТЕНЬ

3 КВІТНЯ

110 років від дня народження **Лесі Верховинки (Ярослави Лагодинської)** (1903–1936), письменниці, поетеси, авторки п'єс «Іменини Влодка», «Стріча в лісі», оповідання «Дівчинка з лялькою», «Казка минулих літ», «Пробудження», літературних праць «Жінка в творах Франка», «З нового Відня», уродженки с-ща Делятин.

85 років від дня народження **Юрія Новодворського,** музичного педагога, піаніста, який найдовше працював викладачем у музичному училищі імені Дениса Січинського, уродженця м. Коломия.

5 КВІТНЯ

85 років від дня народження **Лариси Крушельницької,** почесного директора Львівської наукової бібліотеки імені Василя Стефаника, археолога, доктора історичних наук, бібліотекознавця, яка організувала й успішно провела понад 50 археологічних експедицій, підсумком яких стали 206 наукових досліджень, з яких опубліковані понад 170.

70 років від дня народження **Дмитра Фреїка,** вченого-фізика, доктора хімічних наук, директора фізико-хімічного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, заслуженого діяча науки і техніки України (1993), уродженця с. Кінашів Галицького району.

6 КВІТНЯ

80 років від дня народження **Івана Костинюка** (1933–2009), довголітнього члена Правління ОО ВУТ «Просвіта», організатора первинних осередків у ряді організацій міста.

7 КВІТНЯ

Благовіщення Пречистої Діви Марії.

85 років від дня народження **Федора Бандури,** політв'язня, одного з керівників Калуської «Просвіти» («Відродження»), уродженця с. Кінашів Галицького району.

10 КВІТНЯ

115 років від дня народження **Степана Скрипника** (1898–1993), Святішого Патріарха Київського і всієї Русі-України **Мстислава I,** визначного українського церковного діяча, патріарха УАПЦ.

11 КВІТНЯ

75 років з дня загибелі на засланні **Василя Верховинця** (1880–1938), українського композитора, уродженця с. Старий Мізунь тепер Долинського району.

55 років від дня народження **Ганни Гаврилець,** композитора й педагога, лауреата Міжнародного конкурсу композиторів імені Іванни і Мар'яна Коців (Київ, 1995), Національної премії імені Тараса Шевченка (1999), Всеукраїнського конкурсу композиторів «Духовні псалми третього тисячоліття» (Київ, 2001), голови Київської організації НСКУ (з 2011 р.), уродженки с. Видинів Снятинського району. У доробку А. Гаврилець – симфонічна, камерно-інструментальна, вокально-інструментальна, а також хорова музика. Її твори виконують в Україні, Росії, Польщі, Канаді, Словаччині, Словенії, США, Швейцарії, Франції, Німеччині.

40 років від дня народження **Олега Гладуняка,** спортсмена, економіста, який з 1997 р. живе в Голландії, уродженця м. Івано-Франківськ.

12 КВІТНЯ

55 років від дня народження **Терези Кальмучин,** піаністки, педагога, заслуженої артистки України (1993), професора кафедри музикознавства Інституту мистецтв Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, лауреата обласної премії імені Мирослава Ірчана (1986).

Підготував ***Петро АРСЕНИЧ***

(Далі буде)

СХОДЖЕННЯ

НАШІ – НА ГОВЕРЛІ

Своєрідно відзначив свій 66-ий день народження заступник голови просвітянського осередку «Світовид» Василь Кричун. Разом із любителями спортивного туризму він піднявся на Говерлу. І хоч погода була не вельми сприятливою – багато снігу, мороз, вітер – задоволення від чистого гірського повітря, сонця, навколишньої природи було велике.

Це було ювілейне і десяте зимове сходження, яке, починаючи з 2004 року, щороку організовує Федерація спортивного туризму Львівщини. У сходженні взяли участь 350 учасників з різних областей України, а також наші сусіди з Польщі. Щоправда, досягли вершини лише одинадцять учасників акції, в тому числі іменинник.

Наш кор.